

LEDIGHEDSSTRESS

A-kasser: Ledige bliver mere stressede

Af Marie Hein Plum

Tirsdag den 26. september 2017

Reglerne for arbejdsløse stresser dem unødigt meget og nedbryder deres selvværd. Sådan lyder det entydigt fra syv a-kasser. De frygter, at i takt med indførelsen af nye regler vil de ledige føle sig endnu mere stressede og fornædret af systemet.

Mange ledige føler sig stressede og nedgjort af, at de skal leve op til alle mulige krav, som de ikke kan se fornuften i. Det fortæller syv a-kasser.

Foto: Sisse Stroyer/Scanpix (modelfoto)

Krav om ugentlige tjek af jobopslag, registrering af al jobsøgning, møder i a-kasse og jobcenter flere gange om måneden, aktivering og karensdage.

Der er nok at holde styr på som ledig, hvis man vil gøre sig berettiget til dagpenge og undgå sanktioner. For som ledig skal man ikke ligge og dovne den på sofaen, imens man bare indkasserer gratis penge fra staten. Man skal holdes i ørerne, kontrolleres og trues med økonomisk straf, hvis man ikke lever op til reglerne.

Sådan beretter mange arbejdsløse til a-kasserne om deres dagligdag på dagpenge. Ugebrevet A4 har talt med syv a-kasser, der entydigt giver udtryk for en medlemskare af ledige, som føler sig pressede af et system, der mistænkeliggør dem.

»Lige pludselig træder man ind i et system, som er one size fits all. Man bliver som udgangspunkt ikke håndteret ud fra ens egne behov men ud fra systemets behov. Alle vil jo gerne have et job så hurtigt som overhovedet muligt og er villige til at gøre alt for at få det. Men det er mistilliden, der ligger latent i lovgivningen, som de stresser over,« lyder det fra **Ginna Sørensen**, karriererådgiver i Magistrenes A-kasse.

Alle a-kasser giver udtryk for, at deres medlemmer er villige til at knokle for at få et arbejde og brokker sig ikke over mængden af krav. Men de bliver stressede over, at de mange krav ikke lader til at føre dem tættere på arbejdsmarkedet.

De skal leve op til alle mulige krav, fordi det står i paragrafferne, selvom det ikke hjælper dem i job.

Marianne Ehlers, beskæftigelseschef i Krifa

»De føler, at de skal leve op til alle mulige krav, fordi det står i paragrafferne, selvom det ikke hjælper dem i job. De synes ikke, at de mange samtaler virker, og vi som a-kasse er enige i, at bureaukratiet omkring registrering i jobloggen absolut ingen jobeffekt har. Derfor virker kravene meningsløse for dem, og det gør ikke noget godt for dem som jobsøgende. De mister bare gejsten og modet,« siger **Marianne Ehlers**, der er beskæftigelseschef i Krifa.

I a-kassen FTF-a er man begyndt at tilbyde kurser som 'boost din selvtilid og motivation' og 'ledighed og stress'. Og vicedirektør **Mads Kromann Fog** oplever, at disse kurser benyttes af mange ledige medlemmer.

»Det er et tegn på, at en del føler sig pressede som ledige. For nogle kan det være svært at overskue de mange krav og aktiviteter, som man mødes med som ledig, og det kan i sig selv opleves som stressende i en jobsøgningsperiode,« siger Mads Kromann Fog.

'En horeunge i lovgivningen'

Med indførelsen af karensdage 1. juli i år mener a-kasserne, at presset kun vil blive større på de ledige, der i forvejen står i en økonomisk sårbar situation. Karensdagene betyder, at ledige, der ikke har arbejdet i minimum 148 timer på fire måneder, vil blive trukket en dag i deres dagpenge.

»Jeg frygter, at indførelsen af karensdagene godt kan gøre det ekstra stressende. Det er en horeunge i lovgivningen, som 3F ikke har ønsket. Man har den hele tiden hængende over hovedet, at hvis man ikke finder et varigt arbejde, så skal man i hvert fald finde nok arbejde til ikke at blive straffet økonomisk,« siger **Eva Obdrup**, forretningsfører i 3F's A-kasse.

Jeg har aldrig forstået, at færre penge til ledige kan skabe flere arbejdspladser.

Mette Kindberg, næstformand for HK

Det bliver bakket op af forbunds næstformand i HK **Mette Kindberg**, der kalder dagpengesystemet for en del af overvågningssamfundet, hvor man vil kontrollere alt, fordi man ikke har tillid til den enkelte.

»Man hører ofte politikere, som påstår, at en stram og restriktiv dagpengepolitik medfører, at ledige hurtigere kommer i arbejde. Jeg har aldrig forstået, at færre penge til ledige kan skabe flere arbejdspladser. Færre penge gør kun vores medlemmer fattigere,« siger Mette Kindberg.

'Vi hiver os selv i håret'

Efter årsskiftet vil der blive indført nye dagpengeregler, der kan gøre det u hensigtsmæssigt for langtidsledige at tage småjobs, hvis de har opbrugt deres ret til 30 ugers supplerende dagpenge. For har de bare en enkelt times arbejde på en måned, får de slet ikke udbetalt nogen dagpenge.

Det betyder, at det bedre kan betale sig slet ikke at arbejde end at arbejde lidt. Det opleves som et benspænd for den udvikling, der er på arbejdsmarkedet, hvor flere og flere bliver korttidsansat.

»Vi hiver os selv i håret over, hvordan vi til den tid skal vejlede medlemmerne. Når vi har et

job til et medlem, der har brugt de 30 uger, skal vi faktisk sidde og tage stilling til, om vi overhovedet skal tilbyde det, og hvor mange timer det skal være på, før hun kan få noget positivt ud af det, fordi hun ikke kan få dagpenge i en måned eller mere, hvis hun tager det,« siger arbejdsmarkedspolitisk konsulent i FOA's A-kasse **Vibeke Kold**.

Systemet giver ledige en følelse af tab

Socialpsykolog **Sabina Pultz** har ved Institut for psykologi på Københavns Universitet skrevet en ph.d., der kortlægger, hvordan dagpengesystemet tilgår de ledige. Her er hun kommet frem til, at mængden af krav og de konstante stramninger har til formål at straffe de ledige og give dem en følelse af tab for på den måde at få dem til at finde arbejde hurtigere.

Man arbejder altså hellere med pisk end med gulerod. Hellere med tab end med støtte.

Sabina Pultz, socialpsykolog

»Den måde, nogle politikere taler om ledige på og indfører nye regler, hvor nettet strammes ind, påvirker, hvordan ledige forstår sig selv. Som for eksempel karenstage, der er baseret på et princip om tabs-aversion. Det vil sige, at det at tabe virker stærkere psykologisk set end at vinde,« siger Sabina Pultz og fortsætter:

»Man baserer altså denne politik på, at man bedst får folk i arbejde ved, at de ledige oplever tab. I stedet for at tage udgangspunkt i en værdig tilgang til ledige. Man arbejder altså hellere med pisk end med gulerod. Hellere med tab end med støtte.«

Ifølge Sabina Pultz får pisk og straf ikke de ledige til at komme hurtigere i job. Tværtimod.

»Ledige bliver set på som nogle, der skal gøre sig berettigede til at modtage dagpenge. De ledige må ikke være kræsne eller have høje tanker om sig selv.«

»Men politik, der er med til at sætte ledige i et negativt lys, får kun de ledige længere væk fra det, der skal til for at finde et arbejde. Det gør dem ekstra udfordrede, og det æder af deres selvtillid,« siger forskeren.

De ledige begynder at tvivle på sig selv i for høj grad. Der findes ellers gode redskaber ... i systemet.

Ginna Sørensen, karriererådgiver i Magistrenes A-kasse

Det negative billede af de ledige kommer til udtryk i den kontrol, dagpengesystemet er bygget på. For kontrollen opfattes af de ledige som nedgørende og skaber en mistillid mellem system og borger, der er uhensigtsmæssig, lyder det fra Ginna Sørensen i Magistrenes A-kasse.

»Systemet virker mod hensigten. Folk taber energi på at skulle efterleve alle de regler og krav. De begynder at tvivle på sig selv i for høj grad. Der findes ellers gode redskaber og rådgivning i systemet, så det burde være muligt at benytte sig af dem, uden at tvinge de ledige ind i nogle basisforløb,« siger Ginna Sørensen.

FOA undrer sig over menneskesyn

Alle ledige skal efterleve samme krav, lige meget hvilken baggrund og familiesituation de har. Men at de ledige behandles som en gruppe og ikke som individer betyder, at mange kommer i klemme i reglerne.

»Det sker konkret, når en enlig forsørger ikke kan tage et arbejde, der ligger langt væk, fordi det ikke vil være muligt at nå at aflevere og hente børnene. Men det skal man være til rådighed for. Ellers ser systemet det som et udtryk for, at man ikke vil arbejde. Det virker som om, at systemet anser en for at være dum og doven,« siger næstformand i FOA **Mona Striib**.

De it-fremmedes mareridt

Maria Deleuran er social- og sundhedsassistent, men blev ledig i januar i år. Hun skulle skifte fag, og det gjorde ikke processen med at være ledig nemmere. Derfor har hun i otte måneder forsøgt at leve op til systemets krav, hvis regler ikke altid er lige nemme at holde styr på.

»Man får enormt mange informationer hele tiden. Sms'er og beskeder om, at man lige skal huske at krydse af der, og man skal lige huske det og lige huske det,« fortæller Maria Deleuran og fortsætter:

»Man skal joblogge så og så meget, og man skal huske at tjekke jobopslag. Der brændte jeg fingrene i starten af min ledighed. For jeg troede rent faktisk, at jeg havde gjort alt det, jeg skulle. Men fandt så ud af, at det havde jeg ikke. Så jeg røg faktisk ud af systemet, uden at jeg vidste det.«

Heldigvis viste jobcenteret og a-kassen forståelse for hendes fejl, og hun fik derfor sin dagpengeret igen.

Man kan ikke forvente mere af folk end det, de kan leve op til. Men det gælder så bare ikke lige de arbejdsløse.

Anne Gregersen, a-kasseleder i 3F Roskildeegnen

Men netop de høje krav om digital registrering er en stor udfordring for mange ledige. For det er langt fra alle, der har det kendskab til it, der skal til for at være dagpengemodtager i dag.

»Man plejer at sige, at man ikke kan forvente mere af folk end det, de kan leve op til. Men det gælder så bare ikke lige de arbejdsløse.«

»Hvis du er tømrer eller noget andet i byggebranchen, så er det meget begrænset, hvor meget it du bruger i dit fag. Og alligevel kræver man, at de fra den ene dag til den anden skal kunne alting,« siger **Anne Gregersen**, der er a-kasseleder i 3F Roskildeegnen.

Derfor bruger a-kasserne meget tid på at lære de ledige at bruge det digitale system, så de ikke kommer i klemme.

»Vi føler nogle gange, at vi mere vejleder de ledige medlemmer i at være arbejdsløse end i at finde et nyt job. For de er simpelthen ikke klar til at høre om jobansøgninger og uddannelse, når de hele tiden frygter at miste dagpengene. De er bange for, at de ikke gør det godt nok eller gør noget forkert. Og så har de hele tiden et sværd over hovedet med risikoen for sanktioner,« siger Vibeke Kold fra FOA's A-kasse.

I aktivering efter fem-seks uger

Som ledig skal man i aktivering senest efter et halvt års arbejdsløshed. Det kan være i virksomhedspraktik eller i løntilskud. For ledige under 30 år - eller over 50 år - skal aktiveringen allerede ske efter tre måneder. Men for rigtig mange sætter kravet ind endnu tidligere.

»I rigtig mange kommuner bliver man allerede aktiveret efter fem-seks uger, og det er folk slet ikke forberedt på. De er i fuld gang med at lave den gode ansøgning og bruge deres

netværk og føler, at de sagtens kan selv. Men så skal de pludselig noget andet. Det kan også give følelse af mistillid,« siger Ginna Sørensen fra Magistrenes A-kasse.

»Man kommer nemt til at føle sig som et nummer i rækken. .. De ser ikke ret meget på, hvem man er, og hvilke kompetencer man har med,« siger Maria Deleuran, arbejdsløs social- og sundhedsassistent. (Foto: Privat)

Maria Deleuran fik besked på, at hun skulle i aktivering i sommerferien. Efter utallige opkald fandt hun en praktikplads på den lokale skole. Her begyndte jobcenteret at tale om et job med løntilskud samme sted.

»Jeg havde ikke noget imod et job med løntilskud. Men der skulle være et formål med det. At blive på skolen ville på ingen måde give mig et nyt job, og det gav mig i hvert fald ingen nye kompetencer. For det, jeg gjorde, var bare at sætte bøger på plads i biblioteket og bage pizzasnegle til boden,« fortæller Maria Deleuran.

Selvom hun føler sig godt taget imod af personalet på jobcenteret, så ville hun ønske, at de så lidt mere på de lediges baggrund og lavede individuelle planer til dem.

»Man kommer nemt til at føle sig som et nummer i rækken. Der er et regelsæt, der skal følges, og de ser ikke ret meget på, hvem man er, og hvilke kompetencer man har med,« siger Maria Deleuran.

Reglerne for dagpenge er blevet strammet og strammet

Siden 1990'erne er krav om aktivitet samt om rådighed konstant steget, samtidig med at dagpengeperioden er forkortet.

Fra 1993 blev dagpengeperioden sat ned til 7 år fra i princippet at have været uendelig. Rettigheder blev i stigende grad erstattet af pligter om at tage imod 'tilbud' af forskellig art. De arbejdsløse, der nu blev kaldt 'ledige', skulle ikke bare gå 'passive' på dagpenge. De skulle motiveres og kvalificeres gennem aktivering.

skule metoder og kvalificeres gennem uddanning.

Med arbejdsmarkedsreformen i 1993-1994 indførtes den aktive arbejdsmarkedsindsats, som lægger vægt på opkvalificering og jobtræning, hvilket over de seneste årtier er blevet udbygget væsentligt.

I 1995 blev optjeningskravet for retten til overhovedet at få dagpenge fordoblet fra et halvt til et helt år inden for tre år.

I 1996 blev dagpengeperioden forkortet til fem år og i 1999 til fire år. På bare fem år var en i princippet evig ret til dagpenge blevet til en fire-årig dagpengeperiode.

I 2011 blev den maksimale periode på dagpenge yderligere forkortet fra fire til to år samtidig med at genoptjenings-perioden blev forlænget fra et halvt år til et helt års arbejde for igen at få ret til en dagpengeperiode.

Opkvalificeringsindsatsen blev senest styrket med beskæftigelsesreformen fra 2014, som bygger på Carsten Koch-udvalgets anbefalinger.

På baggrund af Dagpengekommissionens arbejde i 2015 er der senest per januar 2017 indført fleksibel genoptjeningsret, det vil sige at kortere projektansættelser 'tæller' i forhold til at optjene retten til en ny dagpengeperiode, som for nuværende er bestemt som et års fuldtidsarbejde.

Den 1. juli 2017 blev der på baggrund af Dagpengekommissionen indført såkaldte karensdage. Det betyder, at man hver fjerde måned mister én dags dagpenge, hvis man ikke har fundet et arbejde. Karensdagen kan undgås, hvis man har arbejdet i mere end 148 timer, svarende til 20 dage, i løbet af de fire måneder.

Fra 2018 indtræder nye dagpengeregler, der gør det mere økonomisk fordelagtigt at tage fuldtidsjobs end småjobs. For har man opbrugt sin ret til 30 ugers supplerende dagpenge, kan man ikke modtage dagpenge i de efterfølgende måneder, hvor man samtidig har arbejde.

Kilder: A-kasser samt Sabina Pultz, socialpsykolog ved Institut for psykologi på Københavns Universitet. Magisterbladet.